

[then] return to his study. (2) It is written in the Torah, "It is not in heaven ... nor is it beyond the sea." (Deuteronomy 30:12-13) "It is not in heaven" — it is not found among the haughty, nor it is among those who travel across the sea. Therefore, the Sages said, Whoever increases commerce cannot become wise. And the Sages commanded, Lessen your occupation and occupy yourself with Torah. (3) Whoever supposes that he will occupy himself with Torah and will not do work, and will be supported by charity, this person desecrates God's name, denigrates the Torah, extinguishes the light of religion, causes evil to himself and removes his life from the World To Come. For it is forbidden to benefit from the words of the Torah in this world. The Sages said, Whoever benefits from the words of the Torah takes his life from the world. They also commanded and said, Do not make them a crown by which to aggrandize yourself, nor a spade with which to dig. They also commanded and said, Love work and hate mastery and Any Torah that does not have with it work will in the end come to naught and cause sin. And the end of this person

will be that he will steal from people.

יִפְסִיק תְּלַמּוּדוֹ וְאִם לֹא יַעֲשֶׂה הַמְצוּהָ יִחְזוֹר לְתַלְמוּדוֹ: ב כְּתוּב בַּתּוֹרָה (דְּבָרִים ל) לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא וְלֹא מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא. לֹא בַשָּׁמַיִם הִיא לֹא בְּגִסֵי הָרוּחַ הִיא מְצוּיָה וְלֹא בְּמַהְלְכֵי מֵעֵבֶר לַיָּם הִיא. לְפִיכָךְ אָמְרוּ חֲכָמִים לֹא כָּל הַמְרַבֵּה בְּסַחֲרָה מַחֲבִים וְצוּוּ חֲכָמִים הוּי מִמְעַט בְּעֶסֶק וְעִסוּק בַּתּוֹרָה: ג כָּל הַמְּשִׁים עַל לְבוֹ שְׂיַעֲסוּק בַּתּוֹרָה וְלֹא יַעֲשֶׂה מְלָאכָה וְיִתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה הֲרִי זֶה חֲלַל אֶת הַשֵּׁם וּבָזָה אֶת הַתּוֹרָה וּכְבָהּ מְאֹד הִדַּת וְגָרַם רָעָה לְעַצְמוֹ וְנֹטַל חַיּוֹ מִן הָעוֹלָם הַבָּא לְפִי שְׂאִסוּר לִיהֲנוּת בְּדַבְרֵי תּוֹרָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַנְּהַנֵּה מִדַּבְרֵי תּוֹרָה נֹטַל חַיּוֹ מִן הָעוֹלָם. וְעוֹד צוּוּ וְאָמְרוּ אַל תַּעֲשֶׂם עֲטָרָה לְהַתְגַּדֵּל בָּהֶם וְלֹא קָרְדוּם לְחַפּוֹר בָּהֶם. וְעוֹד צוּוּ וְאָמְרוּ אֲהוּב אֶת הַמְּלָאכָה וּשְׂנֵא אֶת הַרְבִּנוּת וְכָל תּוֹרָה שְׂאִין עִמָּהּ מְלָאכָה סוּפָה בְּטִילָה וְגוֹרְרַת עוֹן וְסוּף אָדָם זֶה שְׂיֵהָא מְלַסְטָם אֶת הַבְּרִיּוֹת:

VAYEITZEI FOR THURSDAY

ויצא ליום חמישי

TORAH

תורה

יכין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילויי הו אחרונה דשם ב"ן לקנות הארת רוח משבת הבאה

ט עד דהוא ממלל עמהון
ורחל אתת עם ענא די
לאבוהא ארי רעיתא היא: י
והיה כד חזא יעקב ית רחל
בת לבן אחוהא דאמיה וית
ענא דלבן אחוהא דאמיה

ט עוֹדְנָנוּ מִדְּבַר עֵמֶם וְרַחֵל וּבָאָה עִם-
הַצֹּאֵן אֲשֶׁר לְאֲבִיהָ כִּי רָעָה הָיָה: י וַיְהִי
כַּאֲשֶׁר רָאָה יַעֲקֹב אֶת-רַחֵל בַּת-לֵבָן אַחֵי
אָמוֹ וְאֶת-צֹאֵן לֵבָן אַחֵי אָמוֹ וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב

(9) While he was still speaking with them, Rachel had arrived with the flock that her father owned, for she was a shepherdess. (10) And when Yaakov saw Rachel, the daughter of Lavan his mother's brother, and the flock of Lavan his

RASHI

(10) [And when Yaakov saw Rachel ...
Yaakov] came forward and uncovered

(י) וַיִּגַּשׁ יַעֲקֹב וַיִּגַּל. כַּאֲדָם שְׂמַעֲבִיר אֶת הַפֶּקֶק מֵעַל

[the stone from upon the well] — as a person would remove a stopper from the top of

וַיִּקְרַב יַעֲקֹב וַיִּגְדֹּר יֵת אֲבִנָּא
מֵעַל פּוּמָא דְּבִירָא וְאַשְׁקִי יֵת
עֵנָא דְּלִבְנֵי אַחוּהָא דְּאַמִּיהָ: יֵא
וַיִּשָּׂא יַעֲקֹב לְרַחֵל וְאָרַם יֵת
קָלְיָהּ וּבְכָא: יב וַחֲוֵי יַעֲקֹב
לְרַחֵל אָרִי בַר אַחָה דְּאִבוּהָ
הוּא וְאָרִי בַר רִבְקָה הוּא

וַיִּגַּל אֶת־הָאֶבֶן מֵעַל פִּי הַבְּאֵר וַיִּשְׂק אֶת־
צֵאן לְבֵן אַחִי אִמּוֹ: יא וַיִּשְׂק יַעֲקֹב לְרַחֵל
וַיִּשָּׂא אֶת־קָלוֹ וַיִּבְךְ: יב וַיִּגֵּד יַעֲקֹב לְרַחֵל
כִּי אַחִי אֲבִיהָ הוּא וְכִי בֶן־רִבְקָה הוּא וַתֵּרַץ

mother's brother — Yaakov came forward and uncovered the stone from upon the well, and he watered the flock of Lavan his mother's brother. (11) Yaakov kissed Rachel. And he raised his voice and cried. (12) Yaakov told Rachel that he was her father's relative, and that he was Rivkah's son. And she ran and told

RASHI

a bottle [i.e., with great ease, as opposed to the shepherds, who needed all of them together, and even then, they would just be able to roll the stone off]. This tells you how strong Yaakov was (Bereishit Rabbah 70:11).

(11) And he ... cried — *[Why did Yaakov cry?] Because he foresaw, through the Spirit of Holiness, that Rachel would not be buried together with him [in the Cave of Makhpelah] (see Rashi Genesis 30:15). Another explanation [of why he cried]: Because he had come [to Rachel] with empty*

hands. He said [in tears]: “My grandfather's servant, Eliezer, [when he went for my father's soulmate, Rivkah,] brought with him nose-rings, bracelets and delicious fruits (see Genesis 24:22,53) — while I have nothing!” (Bereishit Rabbah 70:12) [And why did Yaakov own nothing at that time?] Because Eisav's son, Elifaz (Genesis 36:10), by order of his father, pursued Yaakov in order to kill him. He had caught up with Yaakov, but since Elifaz had been brought up close to Yitzchak, he retracted [from actually killing Yaakov]. Said Elifaz [to Yaakov]: “But what am I to do with my father's order [to kill you]?!” Yaakov said to him: “Take everything that I have in my possession. [In this way, you will be effectively killing me.] for a poor person is considered as dead.” (Seifer Hayashar) (12) כי אחי אביה הוא — [literally, “that he was her father's brother.” However, Yaakov was not Lavan's brother. Rather, the expression אחי אביה here is to be understood to mean:] “Her father's relative,” similar to [the same sort of expression used in] the verse (Genesis 13:8), “for we are relatives (אחים).” And the Midrashic explanation is: [Yaakov used two expressions here, “her father's brother” and “Rivkah's son,” through which expressions Yaakov was alluding the following to Rachel:] “If Lavan has come to deceive me, then I too, can be his brother [i.e., his match] in deception! And if he is an honest

רש"י

פי צלוחית, להודיעה, שכחו גדול (בראשית רבה):
(יא) ויבך. לפי שצפה ברוח הקדש שאינה נכנסת
עמו לקבורה. דבר אחר: לפי שבא בידים ריקניות.
אמר: 'אליעזר, עבד אבי אבא, היו בידיו נזמים
וצמידים ומגדנות, ואני אין בידי כלום.' לפי שרדף
אליפו בן עשו במצות אביו אחריו להרגו, והשיגו,
ולפי שגדל אליפו בחיקו של יצחק, משך ידו, אמר
לו: 'מה אעשה לצויו של אבא?' אמר לו יעקב: 'טל
מה שבירי, והעני חשוב כמת: (יב) כי אחי אביה
הוא. קרוב לאביה, כמו: אנשים אחים אנהו,
ומדרשו: אם לרמאות הוא בא, גם אני אחי

וַרְהִטָּה וַחֲוִיאתָ לְאִבֹּהָא: יג
וְהָיָה כִּד שְׁמַע לְבֶן יִת שְׁמַע
יַעֲקֹב בֶּר אַחֲתֵיהָ וַרְהִט
לְקַדְמוֹתֶיהָ וַגִּפְףָ לִיהָ וַנְּשִׁיק
לִיהָ וַאֲעֲלֶיהָ לְבֵיתֶיהָ וַאֲשַׁתְּעִי
לְלֶבֶן יִת כֹּל פִּתְגָמֶיהָ הָאֵלִין:

וַתֵּגֵד לְאָבִיהָ: יג וַיְהִי כְשִׁמַּע לְבֶן אֶת־
שְׁמַע | יַעֲקֹב בֶּן־אָחִתּוֹ וַיֵּרָץ לְקָרְאָתּוֹ
וַיַּחְבֵּק־לוֹ וַיִּנְשָׁק־לוֹ וַיְבִיֵאֵהוּ אֶל־בֵּיתּוֹ
וַיְסַפֵּר לְלֶבֶן אֶת כָּל־הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה:

her father. (13) When Lavan heard the report of Yaakov, his sister's son, he ran out towards him. He embraced him, and kissed him, and then brought him to his house. And he related all of those things to Lavan.

RASHI

man, I too, am his worthy sister's Rivkah's son.” (Bereishit Rabbah 70:13) **And told her father** — [Even though it is the nature of a girl to confide in her mother (see Rashi on Genesis 24:28), here, Rivkah ran only to her father,] because her mother had died, and therefore, the only one that she could confide in was him (Bereishit Rabbah 70:13). (13) **He ran out towards him** — thinking that Yaakov was loaded with money. “For

[Eliezer,] the servant of that household,” [reasoned Lavan,] “had come here with ten loaded camels! [How much more, then, would Yaakov himself have!].” (see Genesis 24:10; Bereishit Rabbah 70:13) **He embraced him** — When Lavan saw that Yaakov had nothing with him, he said: “Maybe he has brought gold coins with him, and is holding them in his breast!” [He thus embraced Yaakov, to feel whether there was anything there.] **And kissed him** — [When he could not find anything in Yaakov's breast, he kissed him,] saying: “Maybe he has brought pearls with him, and they are [hidden] in his mouth!” (Bereishit Rabbah 70:13) **And he related [all of those things] to Lavan** — [What things? Namely,] that he had only come because he had been forced on account of his brother [Eisav, who threatened to kill him], and that all his money had been taken from him.

רש"י

בְּרַמְאוֹת, וְאִם אָדָם כֶּשֶׁר הוּא, גַּם אֲנִי בֶן רַבָּקָה, אֲחוֹתוֹ הַכְּשֶׁרָה. וַתֵּגֵד לְאָבִיהָ. לְפִי שְׂאֵמָה מִתְּהָ, לֹא הָיָה לָהּ לְהַגִּיד אֶלֶּא לּוֹ: (יג) וַיֵּרָץ לְקָרְאָתּוֹ. כְּסָבוֹר, מִמּוֹן הוּא טְעוֹן, שְׁהָרִי עֶבֶד הַבַּיִת בָּא לְכָאֵן בְּעֶשְׂרָה גְּמָלִים טְעוֹנִים: וַיַּחְבֵּק. כְּשֶׁלֹּא רָאָה עִמּוֹ כְּלוּם, אָמַר: 'שְׂמָא זְהוּבִים הֵבִיא וְהֵנָּם בְּחִיקוֹ.' וַיִּנְשָׁק לּוֹ. אָמַר: 'שְׂמָא מִרְגְּלִיּוֹת הֵבִיא וְהֵם בְּפִיו.' וַיְסַפֵּר לְלֶבֶן. שֶׁלֹּא בָּא אֶלֶּא מִתּוֹךְ אֲנָס אֲחִיו וַשְׁנָטְלוּ מִמּוֹנוֹ מִמּוֹנוֹ:

PROPHETS Hosea 13

נביאים הושע פרק יג

(ב) וַיַּעֲזְבוּ מוֹסִיפִין לְמִיחֲטִי
וַעֲבָדוּ לְהוֹן מִתְּכָא מִכְּסָפְהוֹן

ב וַעֲזָבָה | יוֹסֵפוֹ לְחַטָּא וַיַּעֲשׂוּ לָהֶם מִסְכָּה מִכְּסָפָם

(2) And now, they continue to sin, and they have made for themselves a molten

RASHI

רש"י

(2) **And now**— Judah's dynasty, who saw all

בית יהודה שראו כל זאת יוסיפו לחטא.

כְּדֹמוֹתֵהוֹן צִלְמָנִין עֹבֵד
 אֲמָנִין כְּלֵהוֹן לְהוֹן אֲנוֹן מִטְעֵן
 גִּבְיֵי שְׁקָרָא דְבַחִין לְעֹבֵד יְדֵי
 אֲנִשָּׂא תוֹרִיא לְעִגְלִיא נְכַסִּין:
 (א) בְּכֹן יְהוֹן בְּעִנְנָא צִפְרָא
 וּבִטְלָא דְמוֹהֵי פְסִיק כְּמוֹצָא
 דְנִשְׁבָּה רִיחַ מֵאִידְרָא וְכַתְנָנָא
 מִכּוֹת נֹרָא: (ב) וְאֲנָא יְיָ אֱלֹהֶךָ
 דְאַסִּיקְתֶּךָ מֵאַרְעָא דְמִצְרַיִם
 וְאַלְהָא בְּרַ מִינֵי לֹא תִדַע
 וּפְרִיק לִית אֱלֹא אֲנָא: (ג) אֲנָא
 סוּפִיקִית צוֹרְכִיהוֹן בְּמִדְבָּרָא בְּאַרְעָא דְהוּיִתוֹן תְּאֻוִין בַּהּ לְכֹל מִיַּדְעָם: (ד) כִּד זָנְתָנוּן שְׁבָעוּ מִשְׁבַּע וְרָאִים
 לְבַהוֹן עַל כֵּן שְׁבָקוּ לְהוֹן יֵת פּוֹלְחָנֵי:
 וְכַעֲשֵׂן מֵאַרְבֵּה: ד וְאֲנֹכִי יְדוּהָ אֱלֹהֶיךָ מֵאַרְץ
 מִצְרַיִם וְאֱלֹהִים זִוְלָתִי לֹא תִדַע וּמוֹשִׁיעַ אֵין בְּלָתִי:
 ה אֲנִי יְדַעְתִּיךָ בְּמִדְבַר בְּאַרְץ תְּלַאבֹת:
 ו כְּמִרְעִיתֶם וַיִּשְׂבְּעוּ שְׁבָעוּ וַיִּרְם לִבָּם עַל־כֵּן
 שִׁכְחוּנִי:

סופיקית צורכיהון במדברא בארעא דהויתון תאווין בה לכל מידעם: (ד) כד זנתנון שבועו משבע וראים לבהון על כן שבקו להון ית פולחני:

image from their silver according to their pattern, deities, all of it the work of craftsmen; to them say, Those who sacrifice man may kiss the calves. (3) Therefore, they shall be like a morning cloud, and like dew that passes away early, like chaff that is driven with the wind out of the threshing-floor, and like smoke out of a chimney. (4) And I am the Lord your God from the land of Egypt, and gods besides Me you should not know, and there is no savior but I. (5) I knew you in the desert, in a land of deprivation. (6) When they grazed and were sated, they were sated and their heart became haughty; therefore, they forgot Me.

RASHI

this, continue to sin. כְּתוֹבָם — According to their patterns. **Those who sacrifice man may kiss the calves** — The priests of Molekh say to Israel, Whoever sacrifices his son to the idol is worthy of kissing the calf. (3) **Like chaff** — which the stormy wind blows from the threshing-floor. (5) **I knew you** — I set My heart to know your needs in the wilderness. **In a land of deprivation** — This also is an expression of wilderness. (6) **When they grazed** — When they entered the land of their pasture and they were sated, their heart became haughty, etc.

Writings Mishlei 7

ג קָטוֹר אֲנוֹן עַל אֲצִבְעֶתְךָ
 כְּתוֹב אֲנוֹן עַל לִוַּח דְּלִבְךָ:

(3) Bind them on your fingers; inscribe them on the tablet of your heart.

רש"י

כְּתוֹבָם. כְּתוֹבָנִיתָם: זָבַחֵי אֲדָם עִגְלִים וְשִׁקוּן. עֹבְדֵי הַמִּלֶּכָּה אֹמְרִים לְיִשְׂרָאֵל מִי שֶׁזֹּבַח בְּנוֹ לְעֹבֹדֹת גִּלּוּלִים כָּדֵי הוּא לְהִיּוֹת נוֹשֵׁק הָעִגֹּל: (ג) כְּמוֹץ. אֲשֶׁר מְנוֹשֵׁב אוֹתוֹ רֵיחַ סַעְרָה מִהַגְרֵן: (ד) אֲנִי יְדַעְתִּיךָ. נִתְתִּי לֵב לְדַעַת צְרָכְךָ בְּמִדְבָּר: בְּאַרְץ תְּלַאבֹת. הוּא גַם כֵּן לְשׁוֹן מִדְבָּר: (ו) כְּמִרְעִיתֶם. כְּשֶׁבְּאוּ לְאַרְץ מִרְעִיתֶם וְהָיוּ שְׂבָעִים וַיִּרְם לִבָּם וְגו':

כתובים משלי פרק ז

ג קָטוֹר אֲנוֹן עַל אֲצִבְעֶתְךָ כְּתוֹב אֲנוֹן עַל לִוַּח דְּלִבְךָ:

ד אָמַר לְחַכְמָה אַחְתִּי אַתְּ וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא: ד אָמַר לְחַכְמָתָא אַחְתִּי אַנְתָּ:
 ה לְשִׁמְרֹךְ מֵאִשָּׁה זָרָה מִנְכָרִיָּה אִמְרִיָּה הַחֲלִיקָה: וּמִדַּע לְבִינָה תִקְרָא:
 ו כִּי בַחֲלוֹן בֵּיתִי בַעַד אֲשַׁנְבִּי נִשְׁקַפְתִּי: ז וְאָרָא
 בַּפְתָּאִים אֲבִינָה בְּבָנִים נָעַר חֲסֵר־לֵב:

וּמִן חֲרָפִין דְּדִירָא: ז וְחֻזִית בְּשִׁבְרֵי וְאַסְתְּכֵלִית בְּטָלָי וְתַמְהִית בְּחִסֵּר רַעֲיוֹנָא:

(4) Say to wisdom, You are my sister, and you shall call understanding a relative; (5) To guard you from a strange woman, from an alien woman who talks smoothly. (6) For from the window of my house, through my lattice I gazed, (7) And I saw among the simple — I discerned among the youths — a lad void of understanding.

RASHI

רש"י

(ד) וּמִדַּע. קָרוֹב. (ז) אֲבִינָה. הִבְחַנְתִּי וְרָאִיתִי: — I discerned and I saw.

Mishnah Zevachim, chapter 7

משנה זבחים פרק ז

(1) If a bird sin-offering [חטאת] is offered [i.e., its blood is sprinkled] below [the red line of the altar] with the rites of a sin-offering [by sprinkling below and pressing out the blood, and] with the intent of a sin-offering, [even though he severed its head] it is fit [since it was properly offered below, with the rites, thus arguing on Mishnah 6 of the previous chapter (see Chok vol. 1, pg. 589)]. [If a bird sin-offering is offered] with the rites of a sin-offering but with the intent of a burnt-offering [עולה], [or] with the rites of a burnt-offering [even though] with the intent of a sin-offering, or with the rites of a burnt-offering and also intended as a burnt-offering, it is unfit [since a sin-offering requires proper intent (see Zevachim 1:1) and must be offered with the rites of a sin-offering]. If he offers it above [the red line, even] with the rites of any of these [i.e., even with the proper rites and with the proper intent], it is unfit [since it was offered above]. (2) If a bird burnt-offering is offered above [which is proper], with the [proper] rites of a burnt-offering [and] with the intent of a burnt-offering, it is fit [even though he didn't pierce it properly by totally severing its head]; [if] with the rites of a burnt-offering [but] with the intent of a sin-offering, it is fit, but does not free its owner of his obligation (as stated in

רבנו עובדיה מברטנורא

א חטאת העוף שעשאה למטה. מחוט הסקרא, כהלכתה שהיא נעשית למטה, כדאמרן בפרקין דלעיל: כמעשה חטאת. בהזאה ומיצוי: לשם חטאת. אע"פ ששינה בסדר מליקה כגון שמלק והבדיל, ובחטאת נאמר ולא יבדיל: כשרה. הואיל ונעשית למטה ובשאר עבודות כהלכתה: כמעשה חטאת לשם עולה כו' פסולה. דחטאת שלא לשמה פסולה: כמעשה כולם. כלומר כמעשה אחד מכולם האמורים כאן ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת, הואיל

Zevachim 1:1, Chok vol. 1, pg. 55). [If he offers the burnt-offering] with the rites of a sin-offering [i.e., he didn't press out its blood (according to those who maintain that the pressing out of the blood by a sin-offering is non-obligatory, see Tosfot Yom Tov Mishnah 3) and] with the intent of a burnt-offering; [or] with the rites of a sin-offering [and] with the intent of a sin-offering, it is unfit [since he changed the rites].

If he offers it below, [even] with the rites of any of these [i.e., even with all the correct rites], it is [still] unfit [because it was offered below the red line on the altar]. (3) And all of these [aforementioned bird-offerings which are unfit, enumerated in the preceding Mishnah] do not defile in the esophagus [though they are unfit as a sacrifice, the (*melikah* —) piercing frees them from the defiling impurity of *neveilah* of a kosher species of bird (see Rashi, Leviticus 17:15, Chok vol. 6, pg. 73)] and involve *me'ilah* [if someone benefited from them in a non-sacred manner the value of a *perutah*. Were, however, their rites properly performed, they would no longer involve *me'ilah*, once they are permitted to be eaten by the *Kohanim*. Since, however, they became unfit, and so were not permitted to be eaten at any time, they retain their *me'ilah* status which they possessed, before they were offered. This applies even to a sin-offering], except the bird sin-offering which was offered below [the red line] with the rites of a sin-offering [and] with the intent of a sin-offering [since it is fit, and there is a time when it is permitted to the *Kohanim*; hence, even a non-priest is not liable for *me'ilah*]. (4) If one [improperly] offered a bird burnt-offering [which is totally burnt on the altar] below [the red line of the altar], with the rites of a sin-offering [and] with the intent of a sin-offering: Rabbi Eliezer says: It involves *me'ilah* [for it is a burnt-offering, and, at no time, was it permitted to the *Kohanim*]; [but] Rabbi Yehoshua says: It does not involve *me'ilah* [for it has become a sin-offering through all these deviations]. Rabbi Eliezer said: [It is a *kal va-chomer*] if a [חטאת] sin-offering which [is lenient, since it]

רבנו עובדיה מברטנורא

ועשאה למעלה פסולה: **ב עולת העוף שעשאה למעלה.** כהלכתה שהיא נעשית למעלה: **כמעשה עולה לשם עולה.** אע"פ ששינה במליקתה שלא הבדיל, ומן הדין היה לו להבדיל, אפילו הכי כשרה: **כמעשה עולה לשם חטאת כשרה.** דכל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשם חובה, חוץ מן הפסח ומן החטאת: **עשאה למטה כמעשה כולם.** כמעשה אחד מכולן ואפילו כמעשה עולה לשם עולה: **פסולה.** הואיל ועשאה למטה, פסולה: **ג וכולן אינן מטמאות בבית הבליעה.** אע"פ שנפסלו, מליקתן מטהרתן מידי נבילה, ואין מטמאין בבית הבליעה כדון נבלת עוף טהור שהאוכלה אע"פ שלא נגע בה כגון שתחבה לו חברו בבית הבליעה, נטמא טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו, אבל אלו אע"פ שאין מליקתן מותרתן באכילה מפני הפסול שאירע בהן, מכל מקום מטהרתן ומוציאתן מידי נבילה: **המועלין בהן.** הנהנה מהן בשוה פרוטה, מביא קרבן מעילה כדון כל הנהנה מן ההקדש. ואפילו חטאת, הואיל ונפסלה ולא היה בה שעת היתר לכהנים, לא יצאה מידי מעילה: **חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת.** דכשרה היא ויש בה שעת היתר לכהנים, ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: **ד ר' אליעזר אומר מועלים בה.** דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה, והלא שעת היתר לכהנים לא היה לה: **רבי יהושע אומר אין מועלין בה.** דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת, נעשית חטאת: **ומה**

עלתה לבעלים. כמעשה חטאת לשם עולה, כמעשה חטאת לשם חטאת, פסולה. עשאה. למטה כמעשה כולם, פסולה: **ג וכולן אינן מטמאות בבית הבליעה, ומועלין בהן, חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: ד עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת, רבי אליעזר אומר, מועלין בה. רבי יהושע אומר, אין מועלין בה. אומר רבי אליעזר, מה אם חטאת שאין מועלין בה**

does not involve *me'ilah* when [it is offered] with its own intent, yet does involve *me'ilah* when [the *Kohen*] changed its intent [for it is then unfit and was never permitted to the *Kohanim*], therefore is it not logical, that a burnt-offering [עולה], which [is stringent in that it] does involve *me'ilah* [even when he offered it] with its own intent, should [certainly] involve *me'ilah*, if he changed its intent? No, answered Rabbi Yehoshua, for when you speak of a sin-offering whose intent was altered to that of a burnt-offering, [there it involves *me'ilah*] because he changed its intent to something that involves *me'ilah*; but can you say [the same] regarding a burnt-offering whose intent he changed to that of a sin-offering, seeing that he changed its intent to something which does not involve *me'ilah*? Rabbi Eliezer said to him: Let sacrifices of the higher degree of sanctity which are slaughtered [improperly] in the south [its proper place being the north] and with the intent of sacrifices of a lower sanctity [and were thus treated altogether like sacrifices of lower sanctity, both in intent and in the place of slaughter] prove it; for he changed their intent to something which does not involve *me'ilah*, and yet they involve *me'ilah* [for since they became unfit through being slaughtered in the south, the subsequent sprinkling does not permit that they should no longer involve *me'ilah*]. So, too, do not wonder that in the case of the burnt-offering, although he changed its intent to something that does not involve *me'ilah*, it [however] involves *me'ilah*. Not so, replied Rabbi Yehoshua: If you say thus of sacrifices of a higher degree of sanctity which are slaughtered in the south and with the intent of lesser sacrifices, [that they involve *me'ilah*] because he changed their intent to something which is partly forbidden and partly permitted [the flesh does not involve *me'ilah*, but the *emurim* are forbidden and do involve *me'ilah*]; will you say the same regarding a burnt-offering, where he changed its designation to something that is altogether permitted [that no part of a bird sin-offering involves *me'ilah*]? [The *halachah* follows Rabbi Yehoshua.] (5) If he [the *Kohen*] pierced [them] with [the thumbnail of] his left [hand] or at night; if he slaughtered [a non-sacred bird of] *chullin* within [the Temple Courtyard, thereby prohibiting it from being

לשמה, כששנה את שמה, מועלין בה. עולה שמועלין בה לשמה, כששנה את שמה, אינו דין שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת בחטאת ששנה את שמה לשם עולה שכן שנה את שמה לדבר שיש בו מעילה, תאמר בעולה ששנה את שמה לשם חטאת שכן שנה את שמה לדבר שאין בו מעילה. אמר לו רבי אליעזר, והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו, שכן שנה את שמן לדבר שאין בו מעילה, ומועלין בהן, אף אתה אל תתמה על העולה, שאף על פי ששנה את שמה לדבר שאין בו מעילה, שימעלו בה. אמר לו רבי יהושע, לא, אם אמרת בקדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים, שכן שנה את שמן בדבר שיש בו אסור והתר, תאמר בעולה ששנה את שמה בדבר שכלו התר: ה מלק בשמאל או בלידה, שחט חלין

רבנו עובדיה מברטנורא

חטאת העוף שאין מועלין בה. כשחטסה לשמה, שהרי נאכלת לכהנים: שינה את שמה. נפסלה ולא באה לכלל היתר: מועלים בה. דהא ר' יהושע גופיה לא פליג עליה: לדבר שיש בו מעילה. לשם עולה: שחטן בדרום. לשם שלמים. יוכיחו: ששינה שמן ומעשיהו לדבר שאין בו מעילה. שקדשים קלים אין מעילה אלא באימוריהן: ומועלים בהן. מפני שנפסלו בשינוי מקומן ולא הוציאנתן זריקתן מידי מעילה: איסור והיתר. קדשים קלים יש באימוריהם משום מעילה ואין בבשר משום מעילה: בדבר שכולו היתר. בחטאת העוף שאין בה צד מעילה. והלכה כרבי יהושע: ה מלק בשמאל. דמליקתו פסולה. שכל מקום שנאמר אצבע וכהונה אינו אלא של ימין: או בלידה.

eaten]; or [if he slaughtered] a sacrifice outside [the Temple Courtyard], they do not defile in the esophagus [though they are unfit to be eaten as the (*melikah*) piercing frees them from the defiling impurity of *neveilah* of a kosher species of bird (see Rashi, Leviticus 17:15, Chok vol. 6, pg. 73)]. If he pierced with a knife [rather than with his thumbnail]; or if he pierced *chullin* within [the Temple Courtyard, or] sacrifices outside [the Temple Courtyard]; or [if he sacrificed]

turtledoves before their time or pigeons after their time [and are therefore considered as though he pierced *chullin*, since only fully-grown turtledoves or young pigeons are valid sacrifices]; [or he pierced a bird] whose wing was withered, [or] blind in the eye, [or] whose foot was cut off, [all these] defile in the esophagus [the (*melikah*) piercing is not valid and does not free them from the defiling impurity of *neveilah* of a kosher species of bird]. This is the general rule: All whose unfitness [arose] in the Sanctuary [birds which were fit when brought to the Temple Courtyard, and there became unfit] do not defile in the esophagus; [however,] if their unfitness did not arise in the Sanctuary, they defile in the esophagus. [Regarding] all unfit persons [enumerated in Zevachim 2:1, Chok vol. 1, pg 165] who performed *melikah*, the *melikah* is invalid, and they [the sacrifices] do not defile in the esophagus [although the *melikah* is invalid, it frees the birds from impurity. The reason is because they became unfit in the Sanctuary, and the *melikah* is effective in that if they are mistakenly placed upon the altar, they are not removed. Therefore the birds are not regarded as *neveilah*]. (6) If one performed *melikah*, and it [the bird] was found to be [defective and was] *treifah* (see Chulin 3:3, Chok vol. 6, pg. 159), Rabbi Meir says: [The *melikah* is effective in removing the status of *neveilah* and] it does not defile in the esophagus. Rabbi Yehudah says: [The *melikah* or *shechitah* of a *treifah* bird has no effect in removing the status of *neveilah* and] it does defile in

רבנו עובדיה מברטנורא

דאין מליקה בלילה, דרחמנא אמר ביום צות: **אינן מטמאין**. הואיל ופסולין בקודש ואהני מליקה דידהו שאם עלו לא ירדו **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ אין מטמאין בבית הבליעה**. ואף על פי שאסורים באכילה: **מלק בסכין**. לאו מליקה היא ולא שחיטה היא, דהא מליקה בצפורן היא בעצמו של כהן: **מלק חולין בפנים**. דלא שייך מליקה בחולין, אלא בקדשים בפנים. והמולק חולין בכל מקום או קדשים בחוץ, הוי כאילו נחר או מעקר, ואין אותה מליקה מוציאה מידי נבילה: **תורין שלא הגיע זמנן**. תורים, גדולים כשרים, קטנים פסולים. בני יונה, קטנים כשרים, גדולים פסולים: **ושיבש גפה**. דמחוסר אבר פסול אף בעופות. דהא דקיימא לן אין תמות וחכרות בעופות, הני מילי כגון דוקין שבעין שאין מומן ניכר. אבל מחוסר אבר, הקריבהו נא לפחתך: **מטמא בבית הבליעה**. דלא מהני מליקה דידהו למידי, שאפילו עלו ירדו: **כל שאין פסולין בקודש**. שנפסלו קודם שבאו לעזרה. וכל שאין פסולין בקודש אמרינן לקמן בפרק המזבח מקדש, דאם עלה ירד. אבל אותן שפסולין בקודש כגון הקדשים הראויין אלא שנפסלו בעבודותיהן, אין מטמאין, דהא אהני להו מליקה, דאם עלו לא ירדו: **כל הפסולים**. כגון זר ואונן וטבול יום ומחוסר כפורים וכל אותן השנויין בריש פרק ב': **ואינן מטמאות בבית הבליעה**. שאע"פ שאין מליקתן מתרת קדשים באכילה, מכל מקום מוציאתן מידי נבילה: **1 אינה מטמאה בבית הבליעה**. דמליקתה מטהרתה מידי נבילה: **רבי**

בפנים, וקדשים בחוץ, אינן מטמאין בבית הבליעה. מלק בסכין, מלק חולין בפנים, וקדשים בחוץ, תורין שלא הגיע זמנן, ובני יונה שעבר זמנן, שיבש גפה, ושנסמית עינה, ושנקטעה רגלה, מטמא בבית הבליעה. זה הכלל, כל שהיה פסולה בקדש, אינה מטמאה בבית הבליעה. לא היה פסולה בקדש, מטמאה בבית הבליעה [וכל הפסולים שמלקו, מליקתן פסולה, ואינן מטמאות בבית הבליעה]: **1 מלק ונמצא טרפה, רבי מאיר אומר, אינה מטמאה בבית הבליעה. רבי יהודה אומר, מטמאה בבית**

the esophagus. Said Rabbi Meir [learning this from a *kal va-chomer*]: If [in a case of stringency such as] an animal which defiles [even] through contact and carrying, yet where *shechitah* was performed it removes from it; even when *treifah*, the power to defile; is it not logical that the *neveilah* of a bird which [is less stringent than an animal since it] does not defile through contact or carrying, should not *shechitah* remove from

it the power to defile? Now, since we have found that *shechitah*, which makes it [a bird of *chullin*] fit for eating, and removes from it, when *treifah*, the power to defile; so, too, *melikah*, which makes it [a bird sacrifice] fit for eating, should [also] remove from it, when *treifah*, the power to defile. Rabbi Yose says: It is sufficient [to establish the more lenient only as being equal to the more stringent, but you can't establish through the force of a *kal va-chomer* that the more lenient be more lenient than the stringent, i.e., it is sufficient] for it [i.e., the bird] to be like the *neveilah* of a clean [permitted] animal, in which the power to defile is removed by *shechitah* [only], but not by *melikah*. [The law is in accordance with Rabbi Yose, that only *shechitah* will remove the power to defile by the *neveilah* of a bird, thereby arguing against Rabbi Yehudah who holds that neither *shechitah* nor *melikah* remove the power to defile and arguing against Rabbi Meir who holds that both *shechitah* and *melikah* will remove the power to defile by the *neveilah* of a bird.]

רבנו עובדיה מברטנורא

יהודה אומר מטמאה בבית הבליעה. דסבירא ליה לרבי יהודה דלא אהנו שחיטה בעוף של חולין ולא מליקה בקדשים בטריפה (בעוף) להוציאה מידי נבילה: אינו דין שתהא שחיטה כו'. וכיון דילפת שחיטה מטהרת את הטריפה בעוף בחולין מקל וחומר, ילפינן מליקת קדשים מינה בבנין אב, מה מצינו בשחיטה כו', אף מליקה המכשרת באכילה תטהר טרפתה מטומאתה: ר' יוסי אומר דיה כו'. כיון דלא אשכחן בהדיא דשחיטה מוציאה מידי נבילה בעוף, אלא מקל וחומר מנבלת בהמה אתה בא ללמוד, דיה שתהא כנבלת בהמה ששחיטה מטהרתה מידי נבילה ולא מליקתה, דדיו לבא מן הדין להיות כגדון. ושלש מחלוקות בדבר, ר' מאיר סבר, אחד שחיטה ואחד מליקה מוציאה בעוף מידי נבילה. ור' יהודה סבר, בין שחיטה בין מליקה לא מהני בטריפה בעוף להוציאה מידי נבילה. ורבי יוסי סבר, שחיטה מהניא, מליקה לא מהניא. והלכה כרבי יוסי:

Gemara Zevachim 61b

גמרא זבחים דף ס"א ע"ב

We learnt elsewhere: And when the Children of the Exile went up [from Babylon to Eretz Yisrael], they added to it [the altar] [a strip] four cubits [wide] on the south and [a strip]

four cubits [wide] on the west, like a [Greek] *gamma* [increasing its dimensions from 28 X 28 to 32 X 32]. What is the reason? Rabbi Yosef said, Because it [the first] was not

הבליעה. אומר רבי מאיר, מה אם נבלת בהמה שהיא מטמאה במגע ובמשא, שחיטתה מטהרת את טרפתה מטמאתה. נבלת העוף שאינה מטמאה במגע ובמשא, אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת את טרפתה מטמאתה. מה מצינו בשחיטתה שהיא מכשרתה באכילה, ומטהרת את טרפתה מטמאתה, אף מליקתה שהיא מכשרתה באכילה, תטהר את טרפתה מטמאתה. רבי יוסי אומר, דיה כנבלת בהמה, שחיטתה מטהרת אבל לא מליקתה:

sufficient. Abbaye said to him: [Objection:] If it was sufficient for the First Temple, about which it is written, “Yehudah and Israel were many, as the sand which is by the sea [shore] in multitude” (I Kings 4:20), would it have been insufficient for the Second Temple, of which it is written, “The whole congregation together was forty and two thousand ...” (Ezra 2:64)? [Response:] There [in the First Temple], the heavenly fire assisted them [to burn the sacrifices quickly]; here [in the Second Temple], it did not assist them. When Ravin came [from Eretz Yisrael], Rabbi Shimon ben Pazzi said in the name of Bar Kappara, They added the pits [to its structure. In Shlomoh's Temple, there was a pit near the

southwest of the altar, which the altar libations after descending the side of the altar flowed into. But in the Second Temple, the altar was extended on the south and the west, so that the place of the pit was included into the altar itself, and over against this extension on top of the altar they made holes for the libations to flow into the pit below]. At first they had thought that an “altar of earth” meant that it was to be closed in with earth [and not hollow or perforated in any way]. But subsequently they held that drinking can be like eating [just as “eating” (the consumption of the flesh) was on the altar itself, so, too, “drinking” (the libations) can be swallowed into the altar itself], and what does an altar of earth mean? That it should be attached to the earth, not built on rocks or over cellars [but not ruling out the possibility of it being hollow]. Rabbi Yosef said, Is that not which was taught: “And they set the altar upon its bases” [Ezra 3:3] [which means] that they attained its final measurements? [Rabbi Yosef had once fallen sick, and when he recovered he had forgotten many of his earlier teachings and traditions. Here he states that his assertion that because the heavenly fire helped them a larger fire was unnecessary was incorrect, the real reason being as he proceeds to explain: “They attained its final measurements” means that it was revealed to the builders of the second altar exactly which site was sacred for the altar, knowledge which had been withheld from Shlomoh when he built the first altar]. But surely it is written, “And all this [do I give you] in writing, as the Lord has made me wise by His hand upon me, even all works of this pattern” [I Chronicles 28:19; “all this” refers to the First Temple and all its appurtenances. Thus it had all been revealed to Shlomoh, which contradicts the former statement]? Rather said Rabbi Yosef, They [the builders of the Second Temple] found a text and interpreted it [they were guided by a text in their decision to enlarge the altar: “Then David said, This is the house of the Lord God, and this is the altar of burnt-offering for Israel” (I Chronicles 22:1); [this implied that the altar was] like the house: as the house was sixty cubits [in length], so were there sixty cubits for the altar [an area of sixty cubits square was sacred for the altar, and they

אביי השתא מקדש ראשון דכתוב ביה (מ"א ד') יהודה וישראל רבים כחול אשר על שפת הים ספיק מקדש שני דכתוב ביה (עזרא ב') כל הקהל כאחד ארבע רבוא לא ספיק. אמר ליה התם אש של שמים מסייעתן הכא אין אש של שמים מסייעתן. כי אתא רבין אמר רבי שמעון בן פזי משום בר קפרא שתין הוסיפו. מעיקרא סבר מזבח אדמה שהוא אטום כאדמה ולבסוף סבר שתיה כאכילה ומאי מזבח אדמה שהוא מחקר באדמה שלא יבנו לא על גבי כיפיים ולא על גבי מחילות. אמר רב יוסף לאו היינו דתניא (שם ג') ויכינו את המזבח על מכונותיו שהגיעו לסוף מדותיו. והכתוב (דה"א כ"ח) הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל אלא אמר רב יוסף קרא אשכח ודרש (שם כ"ב) ויאמר דוד זהו בית ה' האלהים וזה מזבח לעולה לישראל. כי בית מה בית ששים אמה אף מזבח ששים אמה בשלמא

might build it anywhere within that area. Nevertheless, they did not need it so large, and therefore they enlarged it merely according to their requirements]. As for the Temple, it is well, for its outline was distinguishable [they could easily learn, from a study of the ruins, what had been sanctified for each part of the Temple]; but how did they know [the site of] the altar? Rabbi Elazar said, They saw [in a vision] the altar built, and Michael the great prince standing and offering upon it. While Rabbi Yitzchak Nafcha said, They saw Yitzchak's ashes [i.e., the ashes of the ram sacrificed in place of Yitzchak] lying in that place. Rabbi Shmuel

bar Nachmani said, From [the site of] the whole House they smelled the odor of incense, while from there [the site of the altar] they smelled the odor of limbs. Rabbah bar Channa said in Rabbi Yochanan's name, Three prophets [Chaggai, Zechariah, and Malachi] went up with them from the Exile: one testified to them about [the dimensions of] the altar; another testified to them about the site of the altar; and the third testified to them that they could sacrifice even though there was no Temple [because the sanctity of the Temple made the site for all time]. In a *baraita* it was taught, Rabbi Eliezer ben Yaakov said, Three prophets went up with them from the Exile: one who testified to them about [the dimensions of] the altar and the site of the altar; another who testified to them that they could sacrifice even though there was no Temple; and a third who testified to them that the Torah should be written in Assyrian characters [i.e., the square characters now in use].

בית מנכרא צורתו אלא מזבחה מנא ידעי אמר רבי אלעזר ראו מזבחה בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו. ורבי יצחק נפתח אמר אפרו של יצחק ראו שמונת באותו מקום. ורבי שמואל בר נחמני אמר מכל הבית כלו הריחו ריח קטורת. משם הריחו ריח איברים. אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן שלשה נביאים עלו עמם מן הגולה אחד שהעיד עליהם על המזבחה. ואחד שהעיד עליהם על מקום המזבחה. ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית. במתניתא תנא רבי אלעזר בן יעקב אומר שלשה נביאים עלו עמם מן הגולה. אחד שהעיד להם על המזבחה ועל מקום המזבחה ואחד שהעיד להם שמקריבין אף על פי שאין בית. ואחד שהעיד להם על התורה שתכתב אשורית:

זוהר ויצא דף קס"ה ע"א

ויעקב ה' לדרכו ויפגעו בו מלאכי אלהים רבי אבא פתח ואמר (בראשית ה) זכר ונקבה בראם וגומר כמה אית לן לאסתכלא במלי דאורייתא ווי לון לאינן אטימי לבא וסתמי עיינין. הא אורייתא קארי קמיהו (משלי ט) לבו לחמו בלחמי ושתו ביון מסכת. מי פתי יסור חנה חסר לב אמרה לו ולית מאן דישגח. תא חזי האי קרא אית ביה רזין עלאין איהו לגו ואיהו לבר זכר ונקבה בראם אשתמע להאי גוונא ואשתמע להאי גוונא ואשתמע דשמשא וסיקרא בחבורא חד אינו דכתיב בראם כמה דאת אמר (הבוקר ג) שמש ירח עמד וכולה. ואשתמע דאדם ותיה כחד אתבריאו בווונא חד. וכיון דאשתכחו בווונא חד מיד ויברך אותם דלית ברכתא שרייא אלא באתר דאשתכחו דכר ונקבא. תא חזי פד נפק יעקב למיהד לתרן בלחודוי הנה דלא אינסיב מה כתיב ויפגע במקום וגומר ולא אתיבו ליה אלא בחלמא. השתא דאינסיב ותיה אתי בכלהו שבטין. כביכול משריין עלאין פגעין ביה ואתתנגו ליה דכתיב ויפגעו בו אינון אהדרו למפגע ביה. בקדמיתא איהו ויפגע במקום השתא אינון ויפגעו בו. בגין דבגיניה דיעקב ואינון שבטין אתשקנין אינון ממיא דימא רבא. ולא עוד אלא בקדמיתא בלילה בחלמא השתא בחייו דעינא וכיטמא הדא הוא דכתיב ויאמר יעקב באשר ראם מהנה אלהים

זה וגומר. במה אשתמורדע לון. אלא חמא דאינון הוו אינון דחמא בחלמא בגיני כד קרא לון מתנינים משרין דאתחוו לעילא ומשרין דאתחוו לתתא. אמאי אתגליאו למפגע ליה אלא שכינתא אלא לגביה לנטלא לביתיה ומחבא ליה לבגנמן לנטלא ביתא עמיה דיעקב בדקא יאות וכדין כתיב ושב יעקב ושקט ושאנן ואין מחריד:

Yosef Le-Chok

Ethical Teaching:
Seder HaYom, 89b

One should weep and mourn and sit in the dust and be astonished about this: how he has done deeds that he should not have done, to the point that with them he angered the Creator of the world, the Maker of his soul, and has done what is evil in His eyes. With what can he come before Him? How can he ask for the healing of his wounds and afflictions? He who is like an insect, obscure and lowly, whose heart entertained to do the opposite of the will of the King of Kings, the Holy One, blessed is He. He should pray and implore before Him, for He is merciful and gracious and dispenses goodness abundantly, and His hand is stretched out to receive penitents. And if and when he has a broken and contrite heart and free-flowing tears, and fasts and afflicts himself day after day, then his repentance will surely bear fruit, and his remembrance will ascend for blessing before the Healer of all flesh, Who performs wonders. As is written, "Return, backsliding children; I will heal your backslidings." (Jeremiah 3:22) For He does beyond the line

of justice and what is deserved, healing one who transgresses deliberately, rebelliously, perfidiously, in order to anger his Master. But He, may He be blessed and exalted, forgives sin and offers him peace, as is written, "peace, peace, to he who is far and to he who is near." (Isaiah 57:19) And, on the contrary, He watches and hopes for [the time] when he will repent, in order to benefit him, as is written, "Therefore the Lord waits to be gracious to you"

(ibid., 30:18)

יוסף לחוק

מוסר

מספר סדר היום דף פ"ט ע"ב

יבכה ויתאבל וישב לעפר וישתומם על ככה איך באו על ידו מעשים אשר לא יעשו עד להכעיס בהם לבורא עולם יוצר נשמתו ועשה הרע בעיניו במה יקדם פניו ואיך יבקש רפואות תעלה למכתו ולמכאוביו יתוש אפל ושלל מלאו לבו לעשות הפך רצון מלך המלכים הקדוש ברוך הוא ויתפלל ויתחנן לפניו כי אל רחום וחנון הוא ומרבה להטיב וידו פשוטה לקבל שבים. ואם בהיותו בלב נשבר ונדכה ודמעה מצויה צם ומתענה יום אחר יום תשובתו ודאי תעשה פירות ויעלה זכרונו לברכה לפני רופא כל בשר ומפליא לעשות בדכתיב (ירמיה א) שובו בנים שובבים ארפא משובותיכם כי הוא חוץ מקו הדין והשורה לעלות רפואה למי שעובר במזיד ובמרד ובמעל להכעיס אל אדוניו והוא יתברך ויתעלה עובר על פשע וקורא לו לשלום כמו שכתוב (ישעיה טו) שלום שלום לרחוק ולקרוב ואדרבה הוא מצפה ומקוה אימתי ישוב להטיב עמו בדכתיב (שם ל) לכן יחפה ה' לחננכם וגו':

הלכה

Practical Law:**Rambam, Laws of Torah Study, Chapter**

הרמב"ם הלכות תלמוד תורה פרק ה

(1) It is a great virtue for a person to support himself by the work of his hands, and it is characteristic of the pious people of long ago. In this way one merits all the honor and goodness of this world and the World To Come, as it says, "When you eat the toil of your hands, you are happy and it is good for you" (Psalms 128:2) — you are happy in this world and it is good for you in the World To Come, which is complete goodness.

(2) Words of Torah do not remain with one who makes himself slack over them, nor with those who study amidst pleasures and amidst eating and drinking, rather [only] with one who allows himself to be killed for them, deprives his body constantly, and does not give sleep to his eyes or slumber to his eyelids. The Sages said by way of allusion, "This is the law [*torah*]: if a person dies in a tent" (Numbers 19:14) — the Torah does not endure except with one who kills himself in the tents of the Sages." In the same way, Shlomoh said in his wisdom, "If you are slack on the day of trouble, your strength will be weak." (Proverbs 24:10) He also said, "so [*af*] my wisdom remained with me" (Ecclesiastes 2:9) — the wisdom that I learned in fury [*bi-af*], that is what remained with me. The Sages said, A covenant is made

[stating] that whoever wears himself with his Torah in the Synagogue will not forget [his learning] quickly. "And whoever wears himself with his study in secret [modesty] becomes wise, as it says, "and with the modest [or, hidden] [comes] wisdom." (Proverbs 11:2) Whoever makes his voice audible when he studies, his learning remains with him, but one who reads in a whisper is quick to forget. (3) Even though it is a commandment to study by day and by night, a person learns most of his wisdom only at night. Therefore, whoever wants to merit the crown of Torah should take care to study during all his nights, and should not waste even one of them on sleeping, eating and drinking, conversation, or the like, but [should spend

א מַעֲלָה גְדוֹלָה הִיא לְמִי שֶׁהוּא מִתְפַּרְנֵס מִמַּעֲשֵׂה יָדָיו וּמֵדַת חֲסִידִים הָרַאשׁוֹנִים הִיא וּבָזָה זֹכָה לְכָל כְּבוֹד וְטוֹבָה שֶׁבְעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קכח) יִגִּיעַ כַּפְיךָ כִּי תֹאכַל אֲשֶׁרֶיךָ וְטוֹב לְךָ אֲשֶׁרֶיךָ בְּעוֹלָם הַזֶּה וְטוֹב לְךָ לְעוֹלָם הַבָּא שֶׁכָּלוּ טוֹב: ב אֵין דְּבָרֵי תוֹרָה מִתְקַיְמִין בְּמִי שֶׁמִּרְפָּה עַצְמוֹ עֲלֵיהֶן וְלֹא בְּאֵלוֹ שְׁלוֹמֵי־מִדִּין מִתוֹךְ עֵידוֹן וּמִתוֹךְ אֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה אֲלֵא בְּמִי שֶׁמִּמִּית עַצְמוֹ עֲלֵיהֶן וּמִצַּעַר גּוֹפוֹ תָּמִיד וְלֹא יֵתֵן שִׁנָּה לְעֵינָיו וּלְעַפְפֵּיו תְּנוּמָה אִמְרוּ חֲכָמִים דֶּרֶךְ רַמְזוֹ (במדבר יט) זֹאת הַתּוֹרָה אֲדָם כִּי יָמוּת בְּאֶהֱלֵ אֵין הַתּוֹרָה מִתְקַיְמַת אֲלֵא בְּמִי שֶׁמִּמִּית עַצְמוֹ בְּאֶהֱלֵי חֲכָמִים וְכֵן אָמַר שְׁלֹמֹה בְּחֻכְמוֹתָיו (משלי כד) הַתְּרַפִּית בְּיוֹם צָרָה צָרָה בְּחֻכָּה וְעוֹד אָמַר (קהלת ב) אִף חֲכָמְתִי עֲמָדָה לִי חֲכָמָה שְׁלֹמֵדְתִי בְּאִף הִיא עֲמָדָה לִי אִמְרוּ חֲכָמִים בְּרִית כְּרוּתָהּ שֶׁכָּל הַיָּגַע בְּתוֹרָתוֹ בְּבֵית הַכְּנֶסֶת לֹא בְּמַהֲרָה הוּא מְשַׁבֵּחַ. וְכָל הַיָּגַע בְּתַלְמוּדוֹ בְּצַנְעָא מְחַבֵּים שֶׁנֶּאֱמַר (משלי יא) וְאֵת צְנוּעִים חֲכָמָה וְכָל הַמְּשַׁמֵּיעַ קוֹלוֹ בִּשְׁעַת תַּלְמוּדוֹ תַּלְמוּדוֹ מִתְקַיֵּים בְּיָדוֹ אֲבָל הַקּוֹרֵא בְּלִחַשׁ בְּמַהֲרָה הוּא שׁוֹכֵחַ: ג אִף עַל פִּי שֶׁמְצַוָּה לְלַמּוֹד בְּיוֹם וּבַלֵּילָה אֵין אֲדָם לוֹמֵד רוֹב חֲכָמְתוֹ אֲלֵא בַּלֵּילָה לְפִיכֶךָ מִי שֶׁרָצָה לְזַכּוֹת בְּכַתֵּר הַתּוֹרָה יִזְהַר לְלַמּוֹד בְּכָל לַיְלוֹתָיו וְלֹא יֵאבֵד אֶפְילוֹ אַחַת מֵהֶן בְּשִׁנָּה וְאֲכִילָה וּשְׁתִּיָּה וְשִׁיחָה וְכִיּוֹצֵא בְּהֵן אֲלֵא בְּתַלְמוּד תּוֹרָה וְדְבָרֵי חֲכָמָה

them] on Torah study and words of wisdom. The Sages said, The cry of Torah is only at night, as it says, “Arise, cry out in the night.” (Lamentations 2:19) Whoever occupies himself with Torah at night, a strand of loving kindness extends over him during the day, as it states, “During the day, the Lord will command His loving kindness, and at night, His song is with me: a prayer to God, my life.” (Psalms 42:9) Any house in which words of Torah are not heard during the night will be consumed by fire, as it says, “All darkness is laid up for his treasures; a fire not blown will consume him” (Job 20:26) [i.e., a fire will consume him if he hides and does not breathe forth God’s treasure at night]. “For he has scorned the word of the Lord” — this refers to someone who does not pay attention to words of Torah, at all. In the same way, anyone for whom it is possible to occupy himself with Torah, but does not do so, or who has studied the written and oral Torah but has departed for the vanities of the world and abandoned his study and spurned it, such a person also comes under the category of scorning the word of the Lord. The Sages said, Whoever neglects the Torah because of wealth, will eventually neglect it due to poverty. Whoever keeps the Torah out of poverty, will eventually keep it out of wealth. This idea is expressed explicitly in the Torah, for it says, “because you did not serve the Lord your God with happiness and with gladness of heart when [you had an] abundance of everything. Therefore you will serve your enemies.” (Deuteronomy 28:47,48) And it states, “He might afflict you in order that He would try you to benefit you in the end.” (ibid., 8:16)

אָמְרוּ חֲכָמִים אֵין רְנָה שֶׁל תּוֹרָה אֶלָּא בְּלַיְלָה שְׁנֹאֲמַר (איכה ב) קוֹמֵי רְנֵי בְּלַיְלָה וְכָל הָעוֹסֵק בְּתוֹרָה בְּלַיְלָה חוּט שֶׁל חֶסֶד נִמְשָׁךְ עָלָיו בַּיּוֹם שְׁנֹאֲמַר (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדּוֹ וּבְלַיְלָה שִׁירָה עִמִּי תִפְלָה לְאֵל חַיִּי וְכָל בֵּית שְׂאִין נִשְׁמָעִין בּוֹ דְּבַרֵי תּוֹרָה בְּלַיְלָה אֵשׁ אוֹכְלָתוֹ שְׁנֹאֲמַר (איוב ב) כָּל הַחֶשֶׁךְ טָמוּן לְצַפּוֹנָיו תִּתְאַכְּלֶהוּ אֵשׁ לֹא נִפְחָ (במדבר טו) כִּי דְבַר ה' בָּזָה זֶה שְׁלֹא הִשְׁגִּיחַ עַל דְּבַרֵי תּוֹרָה כָּל עֵינֵיךְ וְכֵן כָּל שְׂאֵפֶשֶׁר לוֹ לַעֲסוֹק בְּתוֹרָה וְאִינוֹ עוֹסֵק אוֹ שֶׁקָּרָא וְשָׁנָה וּפִירֵשׁ לְהַבְלִי הָעוֹלָם וְהַנִּיחַ תִּלְמּוּדוֹ וּזְנַחוּ הָרֵי זֶה בְּכָלל בּוֹזֵה דְבַר ה'. אָמְרוּ חֲכָמִים כָּל הַמְּבַטֵּל אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹשֶׁר סוֹפּוֹ לְבַטְלָהּ מֵעוֹנֵי וְכָל הַמְּקַיֵּים אֶת הַתּוֹרָה מֵעוֹנֵי סוֹפּוֹ לְקַיְיְמָהּ מֵעוֹשֶׁר וְעַנְיָן זֶה מְפוֹרֵשׁ בְּתוֹרָה הָרֵי הוּא אוֹמֵר (דברים כח) תִּחַת אֲשֶׁר לֹא עֲבַדְתָּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרַב כֹּל וְעֲבַדְתָּ אֶת אוֹיְבֶיךָ וְאוֹמֵר (שם מ) לְמַעַן עֲנוּתְךָ וְגו' לְהִיטִיבְךָ בְּאַחֲרִיתְךָ:

VAYEITZEI FOR THURSDAY NIGHT

ויצא ליל ששי

צירוף יהוה

וַיֹּאמֶר לוֹ לָבָן אַךְ עֲצָמֵי וּבִשָׂרִי אַתָּה יד וַאֲמַר לִיהוָה לָבָן בְּרַם קְרִיבִי

(14) And Lavan said to him: Nevertheless, you are my flesh and blood! And he

RASHI

רש"י

(יד) אַךְ עֲצָמֵי וּבִשָׂרִי. מֵעַתָּה אֵין לִי לְאֶסְפָּךְ